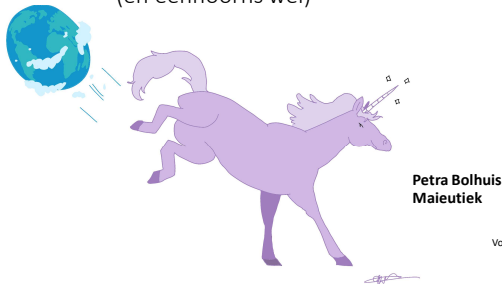

Waarom de wereld niet bestaat -5

(en eenhoorns wel)

1

Wat lost het idee van zinvelden op?*

1. Logische problemen als het beschrijven dat iets niet bestaat. (trollen, heksen en Judith) (89-92)
  - Bestaan blijkt nu namelijk een verschijnen in een zinveld
2. Oversprong (Heidegger) waardoor we denken dat de werkelijkheid buiten is en wij een perspectief vanuit nergens zoeken om ernaar te kijken.
  - Wij schuiven echter voortdurend van het ene naar het andere zinveld, waar wij zijn. (94-97)

Maieutiek_2022_1Gabriel

2

Wat lost het idee van zinvelden op? (vervolg)*

3. Zinproblemen zijn metafysisch onbereikbaar (noumenaal of onuitspreekbaar)
  - Zingeving blijkt typisch menselijke en door en door filosofische vraag naar onze wereld op zichzelf. (97-98)
4. Wetenschap als wereldbeeld is te beperkend (103)
  - Het nieuwe realisme zegt dat we dingen en feiten op zich kunnen kennen en dat dingen en feiten op zich niet tot één enkel objectgebied behoren. (materiële objecten, logische wetmatigheden en menselijke inzichten horen tot zinvelden) (zie o.a. 116)

Maieutiek_2022_1Gabriel

3

3

Het kennisprobleem van Gabriel en anderen in deze tijd

Het zekerheidsprobleem wordt zichtbaar met de twijfel van Descartes en daarmee ontstaat een tweedeling tussen geest en wereld.

Kant lost het probleem op door een wereld vast te stellen die wij kunnen kennen als mens. Dan kan hij – en generaties na hem- nadenken over;

Wat kunnen we kennen?

Wat moeten we doen?

Wat mogen we hopen?

Maieutiek_2022_1Gabriel

4

4

Het kennisprobleem blijkt een politiek en moreel probleem

Maar dan wordt het effect zichtbaar van de tweedeling die hiervoor nodig was. En niet alleen voor filosofen.

Arendt schrijft in de 50iger jaren- ook beïnvloed door Nietzsche- al over het drama dat wij de werkelijkheid meer en meer als een verschijnsel gaan zien waarachter iets anders schuilgaat. Zowel qua moraal, als qua fysica ontstaat er een probleem.

Zij ziet dit als een aanleiding waardoor veel mensen in complotten gaan geloven. (Totalitarisme)
Denken zou kunnen helpen, maar is ook problematisch (citaat Menselijke conditie)

Maieutiek_2022_1Gabriel

5

5

Eerst bevrijdend, dan slaat de twijfel toe

Nihilisme, pragmatisme, dadaïsme, existentialisme, constructivisme, postmodernisme en materialisme zijn allemaal stromingen die enerzijds de bevrijding van de dogmatische- waarheid en moraal vormgeven.

Maar gaandeweg wordt duidelijk dat mét de vrijheid ook onverschilligheid, gebrek aan waarheid en beslismethoden ontstaan. De enigen die nog lijken weten hoe het zit, zegt Neiman, zijn rechtse partijen en conservatieven. Zij pleit in diverse boeken over een durf tot ideologie vanuit 'niet- rechts'. (Obama)

Maieutiek_2022_1Gabriel

6

6

Terug naar de vragen van Kant

Wat kunnen we kennen?

Nieuwe vormen van kennistheorie die beginnen bij de menselijk ervaring en het strikte materialisme zoeken beide een oplossing die kennistheoretische én ook morele implicaties heeft.

Wat moeten we doen?

Een goed brein maken, een geüpload brein nemen of een cyborg worden. Alle mensen logica leren? Aanmodderen met een pluralistische werkelijkheid?

Wat mogen we hopen?

Slimmere en/of betere mensen worden, eeuwig leven? Met vallen en opstaan vooruitgang ervaren?

Maieutiek_2022_1Gabriel

7

7

Andere oplossingen dan Gabriel

Problemen m.b.t. moraal en wetenschap worden door veel denkers vanuit veel perspectieven benaderd. Niet alleen door de oudere filosofie waarmee Gabriel zich uiteenzet, maar ook door andere, nieuwe perspectieven. Een korte galerij van de mogelijkheden die elkaar en Gabriel niet uitsluiten.

- Andere vorm van nieuw realisme (pluralistisch realisme),
- Materialisme en (kwantum)fysica,
- Transhumanisme,
- Posthumanisme,
- Nieuw materialisme,

Maieutiek_2022_1Gabriel

8

8

A-Nieuw realisme van Taylor en Dreyfuss

- Boek "Het realisme herwonnen" (2015)
- Ook zij beginnen bij het idee dat Descartes 'geest in de wereld ons gevangen houdt'.
- Ook zij beginnen bij het probleem van Wittgenstein.
- Waar Wittgenstein in de taal en het taalspel blijft gaan zij via Merleau Ponty en de kunsten naar een herwaardering van **belichaamd inzicht**.
- Vooruitgang van kennis dringt zich als het ware op omdat het beter antwoord geeft op dingen waar we tegenaan lopen in de wereld. Maar het gaat dus niet over waarheid, maar over zaken als coherent, verklarend en tevredenstellend. Er is een pluralistisch realisme. Natuurwetenschap heeft een prominente plek.

Maieutiek_2022_1Gabriel

9

9

B-Nieuwe (natuur)wetenschap

- Natuurwetenschap in de tijd van Wittgenstein stond voor het vinden van de waarheid. De menswetenschappen zochten naar een op de natuurwetenschappen lijkende kennis over mens en moraal.
- De kwantumfysica heeft de natuurwetenschappen veranderd en het lijkt soms wel of zij eerder dan de menswetenschappen hebben aanvaard dat onzekerheid de nieuwe waarheid is. (citaat Rovelli)

Maieutiek_2022_1Gabriel

10

10

C-Transhumanisme

Donna Haraway kwam in de 80iger jaren als eerste met een -toen nog-wild idee' De cyborg .

"Cyborgs zijn geconstrueerd; ze hebben geen wezen of natuurlijke essentie. Omdat ze deels organisch, deels technologisch zijn, zijn ze bij uitstek grensoverschrijdende wezens. Aan de hand van de cyborg stelt Haraway in haar manifest allerlei tweedelingen ter discussie, zoals tussen organismen en machines, tussen mensen en dieren, tussen mannen en vrouwen, tussen zwart en wit. Haraway laat zien dat dit soort uitsluitende tweedelingen historische constructen zijn; ze hebben niets te maken hebben met een oorspronkelijke natuur. Op dezelfde manier bestaat er geen natuurlijke of oorspronkelijke mens: de grenzen die we zelf hebben geconstrueerd, kunnen we ook weer verschuiven."

- Nu zijn er instituten die werken aan een betere versie van de mens
- Onsterfelijkheid, behoud en uitbouwen van menselijke vermogens

Maieutiek_2022_1Gabriel

11

11

D-Posthumanisme

Ook hier ligt de bron in het werk van Haraway. Zijzelf lijkt zich ook meer met deze uitwerking verwant te voelen.

Waar transhumanisme mensen wil overstijgen middels techniek is posthumanisme over het algemeen bezig de mensen terug te brengen in een grotere omvattender context.

Latour schrijft in *Het parlement van de dingen* ook over een dergelijke benadering.

Maieutiek_2022_1Gabriel

12

12

E-Nieuw materialisme/ vitalisme/ animisme

- Nieuw- materialisme /vitalisme/animisme heeft veel verwantschap met het voorafgaande. Wordt er vaak ook als onderdeel van gezien.
- Verschil; de mens gaat niet alleen terug op in de natuur, ook anorganische dingen zijn nu actoren.
- Bennett (Vibrant matter) ziet ons als delen van grotere gehelen waarin ook dieren en dingen functioneren.
- Merlin Sheldrake laat met zijn studie naar schimmels zien hoe intelligentie meer is dan via taal met elkaar communiceren. (citaat verweven leven)

Maieutiek_2022_1Gabriel

13

13

Het effect van de zoektocht

- De mens gaat terug naar de concrete existentie en is al in de wereld. Alle kennis en moraal begint hier.
- Dat verlost ons van het pijnlijk probleem van ondeelbare subjectiviteit. De ervaring is de werkelijkheid.
- Betrouwbaarheid i.p.v. waarheid
- Er is meer dan het menselijk perspectief
- Er heerst grote onzekerheid
- Er behoefte aan nadenken en dialoog.
- Dáár wil Gabriel aan bijdragen. Hij wil de feiten redden en toch recht doen aan de pluraliteit en onzekerheid.

Maieutiek_2022_1Gabriel

14

14